

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa J. P. i M. P.
przeciwko M. R. i D. W.
o zadośćuczynienie i odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 maja 2021 r.,
skargi kasacyjnej pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt III APa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powodowie J. P. i M. P. w pozwie skierowanym przeciwko M. R. i D. W. domagali się zapłaty tytułem zadośćuczynienia odpowiednio: J. P. - kwoty 80.000 zł w związku ze śmiercią ojca i M.P. - kwoty 80.000 zł w związku ze śmiercią męża, wraz z ustawowymi odsetkami, oraz kwoty 10.360 zł tytułem kosztów wystawienia nagrobka w związku ze śmiercią męża.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r. zasądził solidarnie od pozwanych M.R. i D.W.: na rzecz powódki M. P. kwotę 64.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.544 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I), a na rzecz powoda J. P. kwotę 32.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20

grudnia 2018 r. do dnia zapłaty (pkt II) oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III).

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 13 lutego 2020 r. zmienił punkt trzeci zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądził dodatkowo solidarnie od pozwanych M. R. i D.W. na rzecz: powódki M. P. kwotę 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty i kwotę 1.386 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, a na rzecz powoda J. P. kwotę 8.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz oddalił apelację pozwanych w pozostałym zakresie (pkt 2).

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej pozwani podnieśli zarzut naruszenia przepisów postępowania: 1) art. 11 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez wyjście poza ramy znamion czynu zabronionego i przyjętej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego pozwanym w prawomocnym wyroku skazującym i dokonanie własnych, nieuprawnionych ustaleń co do okoliczności i skutku popełnionego przez pozwanych czynu zabronionego, będącego zarazem jego znamieniem; 2) art. 290 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez zaakceptowanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w rozumieniu art. 285 k.p.c., w sytuacji dopuszczenia dowodu z opinii instytutu naukowego w rozumieniu art. 290 k.p.c., kiedy okoliczności sprawy, jak i postawiona teza dowodowa, wskazywały na konieczność, jak i zamiar organu procesowego skorzystania z kompleksowej, interdyscyplinarnej opinii instytutu naukowego. Skarżący ponieśli także zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 446 § 1, 3 i 4 k.c. w związku z art. 415 k.c. w związku z art. 361 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez przypisanie pozwanym odpowiedzialności na zasadzie winy za szkodę w postaci śmierci S. P., w sytuacji, w której między czynem pozwanych a śmiercią S.P. nie zaistniał normalny (adekwatny) związek przyczynowo - skutkowy.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniesli o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu; ewentualnie wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w

całości wraz z solidarnym zasądzeniem od powodów na rzecz pozwanych kosztów procesu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwani wskazali, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) został bowiem wydany z istotnym naruszeniem zarówno przepisów prawa procesowego, jak i prawa materialnego. Powyższe uchybienia doprowadziły do sformułowania orzeczenia, które w swej treści jest sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, a przez to jest jawnie niesprawiedliwe i jako takie nie może się ostać. Sąd Apelacyjny w (...), mimo dyrektywy zawartej w art. 11 k.p.c., nie poczuł się związany ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego, poczynił własne i co najważniejsze, odmienne ustalenia, które uznał za właściwe i uczynił z nich podstawę orzekania. Sąd odwoławczy w sposób nieprawidłowy dokonał też oceny związku przyczynowego między działaniem pozwanych a śmiercią S. P. Do przerwania tego łańcucha w sprawie doszło wobec nieprawidłowego przeprowadzenia zabiegu intubacji, będącej niepowodzeniem lekarskim, a więc na skutek działania osób trzecich, za które pozwani nie ponoszą odpowiedzialności. Dodatkowo, na ocenę relacji kauzalnych stanowiących obiektywną przesłankę odpowiedzialności nie powinny wpływać kryteria odnoszące się do winy sprawcy. W wyroku i uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego w (...) doszło do zatarcia różnicy między obiektywną przesłanką odpowiedzialności, a subiektywną przesłanką winy. Konkludując, pozwani stwierdzili, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na konieczność wyeliminowania z obiegu prawnego orzeczenia, które wydane zostało z istotnym naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego. Przypisanie pozwanym odpowiedzialności na zasadzie winy za śmierć człowieka, do której ich działanie ani w sposób bezpośredni, ani pośredni nie doprowadziło, jest niesprawiedliwe i niezgodne z obowiązującym porządkiem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede

wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazali istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący wskazali, że zaskarżony wyrok został wydany z istotnym naruszeniem zarówno przepisów prawa procesowego, jak i prawa materialnego. Sąd Apelacyjny w (...) - mimo dyrektywy zawartej w art. 11 k.p.c. - „nie poczuł się” związany ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego, poczynił własne i co najważniejsze, odmienne ustalenia, które uznał za właściwe i uczynił z nich podstawę orzekania. Ponadto Sąd odwoławczy w sposób nieprawidłowy dokonał oceny związku przyczynowego między działaniem pozwanych, a śmiercią S. P.

Tymczasem wbrew tym twierdzeniom, Sąd Apelacyjny prawidłowo przyjął, że określona w art. 11 k.p.c. moc wiążąca wyroku karnego oznacza, iż w sprawie cywilnej niedopuszczalne jest dokonywanie jakichkolwiek własnych ustaleń co do tych okoliczności, którymi, zgodnie z omawianym przepisem, sąd jest związany w postępowaniu cywilnym. Sąd cywilny jest związany tylko ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa - a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu — które znajdują się w sentencji wyroku. Wszelkie inne ustalenia prawomocnego, skazującego wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla sądu cywilnego, nawet jeśli są zawarte w sentencji wyroku. Przepis art. 11 k.p.c. wyznacza jedynie zakres związania ustaleniami faktycznymi i sąd cywilny (sąd pracy) może ustalić dalszy stan faktyczny w aspekcie podstawy faktycznej powództwa. Sąd odwoławczy podkreślił, że zgodnie z powyższą regułą, związany jest ustaleniem, że D. W. i M. R., będąc odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i higienę pracy, nieumyślnie nie dopełnili wynikającego stąd obowiązku i narazili pracownika S. P. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia.

Sąd Apelacyjny wskazał, że podstawę uzupełniającej odpowiedzialności cywilnoprawnej pozwanych z tytułu czynu niedozwolonego, jakim był wspomniany wypadek przy pracy, stanowi art. 415 k.c. W grę wchodzi odpowiedzialność pracodawcy w związku z niezapewnieniem pracownikowi bezpiecznych warunków pracy. Wina pozwanych w tym zakresie została zaś ustalona prawomocnym

wyrokiem karnym. Wyrok ten nie przesadza jednak o ostatecznych rozmiarach szkody na osobie i szkody majątkowej wyrządzonej czynem niedozwolonym, podlegającej ustaleniu w trakcie postępowania odszkodowawczego toczącego się przed sądem cywilnym.

W niniejszym postępowaniu ustalono zaś, że między zachowaniem pracodawcy, który dopuścił do używania przez pracownika niedostatecznie zabezpieczonej piły tarczowej, a śmiercią S. P. istniał związek przyczynowy, co wynika z wniosków zawartych w opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej. Biegły ten jednoznacznie stwierdził, że chronologia zdarzeń wskazuje, iż ciąg niekorzystnych zdarzeń medycznych zaczął się od ciężkich obrażeń czaszkowo - mózgowych, jakich S. P. doznał podczas wypadku przy pracy. Rozległe i ciężkie obrażenia czaszkowo - mózgowe były bowiem przyczyną ciężkiego stanu zdrowia S. P. w postaci niewydolności oddechowej, co wymagało m. in. wykonania intubacji. Niezapewnienie S.P. bezpiecznych warunków pracy, przez dopuszczenie pracownika do pracy przy użyciu niedostatecznie zabezpieczonej piły tarczowej, skutkujące doznaniem przez niego ciężkich obrażeń w wyniku wypadku przy pracy, spowodowało konieczność leczenia, w ramach którego miały miejsce powikłania kwalifikowane jako niepowodzenie lekarskie, a które w sposób bezpośredni doprowadziły do jego śmierci. Owo niepowodzenie lekarskie, które - co należy zauważyć - nie zostało uznane za błąd medyczny i nie dało podstaw do ustalenia odpowiedzialności karnej UCK w G., nie miałoby miejsca, gdyby S. P. nie był hospitalizowany z powodu ciężkich obrażeń ciała, jakich doznał w wypadku przy pracy. Śmierć S.P. była z kolei przyczyną cierpień psychicznych, poczucia osamotnienia, utraty energii życiowej powodów, co jednoznacznie potwierdziły zeznania stron, świadków oraz opinia biegłego psychologa. Sąd szczegółowo wyjaśnił, dlaczego uznał, że zachodzą wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanych na podstawie art. 415 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz w związku z art. 207 § 1 i 2 k.p. co przesądziło o słuszności roszczeń powodów (k. 12- 22 uzasadnienia).

Odnosząc powyższą ocenę Sądu Okręgowego do sposobu motywowania przez skarżących oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, że sprowadza się ona w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji

ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżący kwestionują dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Nadto pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa procesowego i materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Wobec niewykazania przez pozwanych istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.